

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken, Landbouw en Innovatie hebben enkele fracties de behoefte om over de volgende brieven enkele vragen en opmerkingen voor te leggen:

1. Geannoteerde agenda Energieraad, 24 november 2011 (Kamerstuk 21 501-33, nr. 345), van 16 november 2011.
2. Verslag VTE-Raad (Energie) 10 juni 2011 (Kamerstuk 21 501-33, nr. 327), van 24 juni 2011.
3. Verslag Informele Energieraad, 19-20 september 2011, Wroclaw (Polen) (Kamerstuk 21 501-33, nr. 340), van 6 oktober 2011.
4. Fiche inzake een mededeling en besluit energievoorzieningszekerheid en internationale samenwerking (Kamerstuk 22 112, nr. 1243) van 17 oktober 2011.
5. EU-Voorstel: Verordening richtsnoeren trans-Europese Energie-infrastructuur (COM(2011)658), van 24 oktober 2011
6. Fiche: Verordening Europese Energie-infrastructuur (Kamerstuk 22 112, nr. 1262), van 11 november 2011
7. Fiche inzake Richtlijn wijziging basisnormen voor de bescherming tegen de gevaren aan blootstelling ioniserende straling (2011Z23542), van 21 november 2011

De voorzitter van de commissie,
Van der Ham

De adjunct-griffier van de commissie,
Blacquièrè

- **Vragen en opmerkingen vanuit de fracties** **Blz.**
  - ° Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD
  - ° Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA
  - ° Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks
- **Reactie van de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie**

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brieven ten behoeve van de Energieraad d.d. 24 november 2011. Wel hebben de leden van de VVD-fractie nog enkele vragen en opmerkingen bij deze stukken.

Tijdens de Energieraad van 24 november 2011 wordt er een voortgangsrapport gepresenteerd ten aanzien van de onderhandelingen over de richtlijn Energie-efficiëntie. Dit onderwerp is voor de leden van de VVD-fractie van groot belang. In de Europese pers hebben de leden van de VVD-fractie inmiddels kunnen lezen dat de Nederlandse regering een zeer kritische positie in heeft genomen in deze onderhandelingen, op basis van de motie van het lid Leegte c.s. over het van tafel krijgen van de richtlijn (Kamerstuk 32 626, nr. 9). Het eerste dictum van de motie riep de regering op om in te zetten op het materieel van tafel krijgen van de richtlijn, aangezien deze in de ogen van de leden van de VVD-fractie te ver gaat in het vastleggen van de manier waarop lidstaten de beoogde CO₂-reductie van 20% in 2020 gaan bereiken. Dat was het uitgangspunt waarmee het kabinet naar Brussel is gestuurd. In de geannoteerde agenda lezen de leden van de VVD-fractie echter niets terug over de krachtenvelden tijdens deze onderhandelingen. In de pers hebben de leden van de VVD-fractie echter kunnen lezen dat ook andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, Finland en Zweden negatief tegenover de richtlijn staan. De discussie zou zich toespitsen op de renovatie van overheidsgebouwen en de energiebesparing van 1% bij de eindgebruiker. Hoe vindt het kabinet de onderhandelingen lopen? Wat is het krachtenveld? Wat is de positie van Nederland? Denkt het kabinet dat het mogelijk is, kijkend naar de posities van de andere lidstaten, vast te houden aan het van tafel krijgen van de richtlijn? Het tweede dictum van de motie luidde immers als «terugval-optie in te zetten op het aanpassen van de richtlijn, zodat deze niet langer subdoelstellingen c.q. verplichtingen oplegt». De leden van de VVD-fractie horen graag van het kabinet hoe dit ervoor staat. Het is belangrijk voortdurend de verhoudingen tussen de lidstaten goed in te schatten, zodat Nederland niet buiten de onderhandeling komt te staan.

Dat brengt de leden van de VVD-fractie op een tweede punt over deze richtlijn. Het Europees Parlement heeft medebeslissingsrecht hierover en heeft alvast zo'n 1600 amendementen op het stuk ingediend. De leden van de VVD-fractie verwachten dat dit een slepende onderhandeling zal worden. Hoe is Nederland daarop voorbereid? Hoe zijn de contacten met de verschillende spelers in het Europees Parlement? De leden van de VVD-fractie bereiken geluiden dat andere lidstaten zich inzetten om actief Europarlementariërs te benaderen en van hun standpunt op de hoogte te stellen. De leden van de VVD-fractie moedigen het kabinet aan ook

namens Nederland een sterke lobby op te starten. In hoeverre is dit al gebeurd?

Tot slot blijven de leden van de VVD-fractie graag goed op de hoogte van dit dossier. Het kabinet stelt dat de kamer via de geannoteerde agenda regulier geïnformeerd zal worden over de onderhandelingen. Dat stellen de leden van de VVD-fractie op prijs. Tegelijkertijd herhalen de leden van de VVD-fractie graag dat zij ook buiten de cyclus van de energieraad om geïnformeerd worden wanneer er bij de onderhandelingen belangrijke ijkpunten bereikt worden of wanneer er een verandering in de Nederlandse positie is.

De leden van de VVD-fractie hebben verheugd kennisgenomen van het voorstel van de Europese Commissie tot een Connecting Europe Facility; het infrastructuurfonds dat gekoppeld is aan de nieuwe Europese meerjarenbegroting. Wanneer dit goed gebruikt wordt en gericht is op vergroten van economische groei is dit bij uitstek iets waar de EU van meerwaarde kan zijn. In de geannoteerde agenda proeven de leden van de VVD-fractie kritische terughoudendheid bij het kabinet wanneer het gaat om eventuele financiering door de EU van energie-infrastructuurprojecten. Betekent dit dat Nederland hier geen gebruik van zal maken? De Commissie noemt nota bene als een van vier mogelijke projecten een «offshore-elektriciteitsnet» in de Noordzee. De komende jaren zal hoe dan ook geïnvesteerd moeten worden in zowel Nederlandse en Europese energie-infrastructuur. Wat zijn de overwegingen van het kabinet om zich in dit stadium al kritisch uit te laten over de € 9 miljard aan financiering die de Commissie beoogt? En geldt die kritische houding ook tegenover eventuele nieuwe financiële instrumenten vanuit de EU voor energie-infrastructuurprojecten? Is het ook mogelijk om hierbij specifiek in te gaan op het eventueel gebruik van projectbonds bij belangrijke energie-infrastructuurprojecten?

De Europese Raad heeft vastgelegd dat de interne markt voor elektriciteit en gas in 2014 een feit moet zijn. Hoe staat het met de implementatie van de maatregelen? De Commissie liet doorschemeren wellicht stappen te ondernemen tegen een twintigtal lidstaten die nog niet zijn begonnen met het overnemen van de regelgeving. Waarom is dit zo'n grote groep landen? Hoe staat dit proces in Nederland?

De leden van de VVD-fractie steunen de kabinetslijn over samenwerking op het gebied van Europees energiebeleid. Voor de leden van de VVD-fractie staat voorop dat het moet gaan om complementaire samenwerking, niet de vervanging van een Nederlandse inzet door een Europese. Waar ons dat sterker maakt, moeten we samenwerken. Tegelijkertijd is het zo dat lidstaten en dus ook Nederland belangen of prioriteiten op energiegebied hebben die niet direct op nummer 1 staan bij andere lidstaten. Daarom is het belangrijk, zoals de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) dat zegt, om een «goede balans te behouden tussen nationale en bilaterale belangen enerzijds en gecoördineerde EU-inzet anderzijds».

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de stukken wat betreft de Energieraad van 24 november 2011. De leden van de PvdA-fractie hebben een aantal punten en vragen waar deze leden aandacht voor vragen.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat het kabinet veel te weinig doet om energie-efficiëntie echt grootschalig aan te pakken. Helaas zijn meer lidstaten tot nu toe niet voortvarend van start gegaan met dit onderwerp. De leden steunen dan ook de poging van de Europese Commissie om een aantal concrete maatregelen voor te stellen.

De leden van de PvdA-fractie vragen het kabinet om toe te lichten wat de stand van zaken is met betrekking tot de onderhandeling in de Europese Raad. Is het, tegen de wens van de leden van de PvdA-fractie in, mogelijk om het voorstel te blokkeren? Zo nee, kiest het kabinet ervoor om dan zelf met voorstellen te komen of wacht het liever af waar de Europese Commissie komt?

De leden van de PvdA-fractie vragen verder aan het kabinet om toe te lichten op welke wijze het kabinet, zonder de voorgestelde richtlijn, internationale projecten met betrekking tot de energie-infrastructuur van de grond zal proberen te krijgen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Energieraad op 24 november in Brussel.

De leden van de GroenLinks-fractie wijzen er op dat energiebesparing een zeer kostenefficiënte manier is om de economie te vergroenen. Beter geïsoleerde huizen, efficiënter transport van energie en zuinigere apparaten zorgen voor een lagere energierekening voor consumenten en bedrijven. De leden van de GroenLinks-fractie verwelkomen de voorstellen van de Europese Commissie en vinden het teleurstellend dat het kabinet zich verzet tegen bindende, Europese afspraken over energiebesparing. In plaats van afzwakking van de voorstellen zou het kabinet zich juist in moeten zetten voor aanscherping van de Commissievoorstellen. Het mag nog wel wat ambitieuzer.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen het kabinet waarom het niet kiest voor een constructievere houding. Het kabinet wil geen Europese afspraken over specifieke energiebesparingsmaatregelen, maar dat is geen reden om elke vorm van bindende afspraken af te wijzen. Het kabinet zou ook kunnen kiezen voor «effort sharing». Een bindend Europees doel, uitgesplitst in bindende, nationale doelen per lidstaat. Dat is ook de systematiek bij de bindende doelen voor schone energie en CO₂-reductie in de sectoren die buiten het Emissions Trading Scheme (ETS) vallen. Waarom kiest het kabinet dat niet als inzet? Dan zorgen we ervoor dat het doel van 20% energiebesparing in 2020 gehaald wordt, maar behouden landen maximale beleidsvrijheid om te bepalen hoe ze het nationale doel willen halen.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich af wat de opstelling van het kabinet wordt als het niet lukt om een blokkerende minderheid tegen de richtlijn te organiseren. Gaat het kabinet zich dan wel constructiever opstellen in de Europese onderhandelingen? Hoe groot acht het kabinet de kans dat het wel lukt om een blokkerende minderheid te organiseren? Wat wordt de inzet als er in Europa wel een meerderheid is voor bindende afspraken over energiebesparing?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich ook af hoe het kabinet een eerlijk speelveld voor groene ondernemers gaat garanderen. Het is toch juist in het belang van die groene ondernemers om op Europees niveau bindende afspraken te maken over energiebesparing?

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de verordening van de Europese Commissie over olie- en gasactiviteiten op zee. Kan het kabinet toezeggen dat het zich in zal zetten voor een maximale waarborging van de veiligheid van mens, dier en milieu? Kan het kabinet garanderen dat de veiligheid van mens, dier en milieu zwaarder zal wegen dan de wens om de administratieve lasten te beperken? Is het kabinet bereid een moratorium te bepleiten op alle nieuwe diepzeeboringen zolang de Europese verordening nog niet van kracht is? Nu lopen praktijk en regelgeving in de verschillende lidstaten nog uiteen. De leden van de GroenLinks-fractie zijn daarom van mening dat er geen nieuwe vergunningen voor diepzeeboringen afgegeven mogen worden totdat de veiligheid maximaal gegarandeerd kan worden.

De leden van de GroenLinks-fractie hechten grote waarde aan het versneld realiseren van een Europese infrastructuur voor schone energie. Als we schone energiebronnen uit heel Europa met elkaar verbinden dan kan onze economie op termijn volledig op schone energie draaien. De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich af waarom het kabinet zo terughoudend is in financiering door de (Europese) overheid. De huidige energie-infrastructuur is ook grotendeels aangelegd met publiek geld. De leden van de GroenLinks-fractie vinden het van belang om een optimale publiek-private samenwerking na te streven. Maar we moeten niet bij voorbaat al beperkingen opwerpen voor de inzet van publieke middelen. Het vergroenen van de energievoorziening is bij uitstek een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid en bedrijfsleven. Is het kabinet bereid om zijn verantwoordelijkheid daarin te nemen?